

ფერმერთათვის სახელმწიფო მხარდაჭერის ერთი ასპექტის შესახებ

პაატა კოლუაშვილი

საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის პროფესორი
paata_koguashvili@hotmail.com

იოსებ არჩვაძე

ქუთაისის უნივერსიტეტის პროფესორი
daswreba@yahoo.com

ნიკოლოზ ჩიხლაძე

ქუთაისის უნივერსიტეტის პროფესორი,
აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორი
nikoloz.chikladze@unik.edu.ge

საკვანძო სიტყვები: საწვავის ფასი; სუბსიდია; სახელმწიფო დაკვეთა; სასოფლო-სამეურნეო სამუშაოები; ფასების პარიტეტი.

J.E.L. classification: Q41; Q48

DOI: <https://doi.org/10.52244/ep.2022.24.05>

ციტირებისთვის: კოლუაშვილი პ., არჩვაძე ი., ჩიხლაძე ნ., (2022) ფერმერთათვის სახელმწიფო მხარდაჭერის ერთი ასპექტის შესახებ. ეკონომიკური პროფილი. ტ. 17, 2(24), გვ. 74–81. DOI: <https://doi.org/10.52244/ep.2022.24.05>

ანოტაცია ეკონომიკის განვითარების უმნიშვნელოვანეს პირობას ძლიერი აგრარული სექტორი წარმოადგენს, რაც სახელმწიფოს აქტიურ მხარდაჭერას ეფუძნება. აგრარული სექტორი სახელმწიფოსაგან მხარდაჭერას საჭიროებს იმ სემენტში, რომელიც მის კონკურენტუნარიანობას ყველაზე მეტად აბრკოლებს (პროდუქციის მაღალი თვითღირებულება და სუსტი მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა). მდგომარეობის მნიშვნელოვანი გამოსწორება შესაძლებელია სახელმწიფო დაკვეთით დაკავებული ფერმერული მეურნეობების სუბსიდირებით საწვავზე, აგრეთვე უმნიშვნელოვანესი სახეობის აგრარულ პროდუქციაზე ფასების პარიტეტის უზრუნველყოფა და აღწარმოების საშუალებებზე ფასების მთელი ნამატის ბიუჯეტზე გადაკისრება.

შესავალი

მსოფლიო გამოცდილება ადასტურებს, რომ წარმატებული და ეფექტიანი აგრარული სექტორი ეფუძნება არა მარტო შესაბამის სფეროში დასაქმებულთა ცოდნას, დარგის ტექნიკურ აღჭურვილობას და ღია, თავისუფალი ბაზრის პოტენციალის სრულად გამოყენების შესაძლებლობას, არამედ გარკვეული პროტექციული ზომების გატარებასაც, რაც გულისხმობს არა იმდენად იმპორტისათვის ბარიერების დაწესებას, რამდენადაც ადგილობრივი მეწარმეებისათვის მხარდაჭერას მათი კონკურენტუნარიანობის ზრდისა და მსოფლიო ბაზარზე პოზიციონირების გაუმჯობესებისათვის. აგრარული სექტორისათვის, სადაც პროდუქციის წარმოება არა მარტო მოსახლეობის სასურსათო უზრუნველყოფისა და სახელმწიფოს უსაფრთხოების უმნიშვნელოვანესი კომპონენტია, არამედ ხანგრძლივი საწარმოო ციკლისა და ბუნებრივ-კლიმატური ფაქტორების გამო მომეტებული რისკის მატარებელიცაა, სახელმწიფოებრივ მხარდაჭერას

განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება. ამ ასპექტით, უაღრესად მნიშვნელოვანია მიწის როგორც მეურნეობის ობიექტის გამოყენების მაღალი ეფექტიანობის მიღწევა, რაც დიდწილად სწორედ სახელმწიფოს რაციონალური აგრარული პოლიტიკის საფუძველზეა შესაძლებელი. თავის მხრივ, მიწის, როგორც უმნიშვნელოვანესი საწარმოო ფაქტორის გამოყენების ეფექტიანობა სულ უფრო მეტად ხდება დამოკიდებული ენერგეტიკული რესურსების გამოყენებაზე. აგრარულ სექტორში წარმატება სულ უფრო მეტად უკავშირდება ერთეულ სასოფლო-სამეურნეო სავარგულზე თუ ერთ დასაქმებულზე ენერგეტიკული სიმძლავრეებისა და რესურსების გამოყენებას. ამიტომაც აღნიშნული სექტორისათვის სახელმწიფოებრივი მხარდაჭერის მაგისტრალური მიმართულება უნდა იყოს აგრარული პროდუქციის წარმოების სხვადასხვა კომპონენტის სუბსიდირება, ამ უკანასკნელში კი, თანამედროვე ეტაპზე საქართველოს რეალობის გათვალისწინებით, ცენტრალური ადგილი უნდა დაიკავოს აგრარული პროდუქციის წარმოებაზე საწვავის სუბსიდირებამ.

ძირითადი ნაწილი

საქართველოს სოფლის მეურნეობამ ბოლო პერიოდში ათეული წლების მანძილზე სტაგნაციის მდგომარეობას თავი ფაქტიურად დაადგინა. ამ სფეროში შექმნილი დამატებული ღირებულება ბოლო 7 წელიწადში (2021-2016 წწ.) დაახლოებით 10 პროცენტით გაიზარდა, თუმცა ეს დარგი მაინც რჩება ეროვნული მეურნეობის ერთერთ ყველაზე სუსტ რგოლად. ამაზე მეტყველებს სოფლის მეურნეობის ძირითადი პროდუქტებით ქვეყნის მოთხოვნილებების თვითუზრუნველყოფის დაბალი დონე (2021 წლის მონაცემებით, ხორბლით - %22, სიმინდით - %74, ბოსტნეულით - %61, ხორციით - %51) და მეტისმეტი დამოკიდებულება იმპორტზე (საქსტატი, 2022). მხოლოდ 2022 წლის პირველ ცხრა თვეში საგარეო ვაჭრობაში სასოფლო-სამეურნეო და სასურსათო პროდუქციის უარყოფითმა

საღდომ 385.8 მლნ. აშშ დოლარი შეადგინა - 2.9-ჯერ მეტი წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით, რაც ნეგატიურად აისახება როგორც ქვეყნის მაკროეკონომიკურ მდგომარეობაზე, ისე ეროვნული ვალუტის კურსზე (საქსტატი, 2022). დიდია დაუმუშავებლად დატოვებული მიწის ფართობი, რომელიც სახნავის 60%-ს აღწევს, რაც სხვა მრავალ მიზეზთან ერთად, გამოწვეული იყო სოფლის მეურნეობის პროდუქციის წარმოებისათვის საჭირო მატერიალური საშუალებების (ძირითადად, სასუქების, შხამქიმიკატების, სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკისა და საწვავის) გაძვირებით.

ცნობილია, რომ ნავთობი განეკუთვნება ძნელად მოსაპოვებელ და ამოწურვადი ენერჯის წყაროს, რაც განაპირობებს საწვავზე მაღალი ფასების შენარჩუნებას. ამასთან, საქართველოში აბსოლუტურად დამოკიდებულია მსოფლიო ბაზარზე, რადგანაც მოპოვებული ნავთობი ქვეყნის მთლიანი მოხმარების მხოლოდ 2.2 პროცენტია. მსოფლიო ბაზარზე ნავთობპროდუქტების გაძვირების გამო საქართველომ 2022 წლის იანვარ-სექტემბერში გასული წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით დამატებით გადაიხადა დაახლოებით 440 მლნ. აშშ დოლარი, საიდანაც მხოლოდ 5/1-მდე ეკონომიკის რეალურ ზრდას, დანარჩენი კი ნავთობის გაძვირების „დამსახურება“ იყო.

ასეთ პირობებში, საკუთარი ნავთობპროდუქტების ფაქტობრივი უქონლობის გამო საქართველოს მთავრობას შეუძლია ფერმერებზე მისაყიდი საწვავის ფასის რეგულირება, ფაქტობრივად, მხოლოდ საწვავზე დარიცხული გადასახადების რეგულირებით (აქციზი, დღგ, ან ორივე ერთად).

საწვავის შესყიდვის ფასის ნაწილის, ან მთლიანად გახარჯული საწვავის ღირებულების სახელმწიფო პროგრამებისა და დაკვეთების შესრულებაში ჩართულ ფერმერისთვის დაბრუნების პრაქტიკას მრავალი ქვეყანა მიმართავს. ზოგ ქვეყანაში სასოფლო-სამეურნეო სამუშაოებზე გამოსაყენებელ გაიაფებულ საწვავს სრულად ანაზღაურებენ (შვედეთში), ზოგან კი

მხოლოდ ნაწილობრივ (აშშ, გერმანია და სხვ.)

ამ მიმართულებით საინტერესოა სომხეთის გამოცდილება, სადაც განბაჟებული დიზელის ღირებულებას ემატება მხოლოდ 10%, რასაც სოფლისმეურნეობაში იაფი საწვავის გამოყენების აუცილებლობით ხსნიან.

ჩვენი აზრით, საქართველოსთვის ყველაზე მისაღებია სასოფლო-სამეურნეო სამუშაოების ჩასატარებლად შესყიდული დიზელის საწვავის სუბსიდირება არაპირდაპირი გადასახადების ანუ აქციზისა და დღგ-ს მანიპულირებით, რისთვისაც შესაძლებელია მისი გამოყენების გამჭირვალე მექანიზმი და მისაღებია შესაბამისი კანონი საქართველოს პარლამენტის მიერ. ამასთან, მხედველობაშია მისაღები სახელმწიფოს წინაშე მდგარი სერიოზული შიდა და გარე გამოწვევები, ბიუჯეტის შეზღუდული ხასიათი და აღნიშნული საწვავის სუბსიდირება უნდა გავრცელდეს სოფლად არა ყველა მეურნეზე, არამედ შესაბამის სახელმწიფო პროგრამასა და სახელმწიფო დაკვეთაში ჩართულ ფერმერებზე - ასეთ პროგრამებში მონაწილე სოფლის მეურნის სტატუსის მქონე პირებზე, აგრეთვე მათ მიერ შექმნილი სოფლის მეურნეობის პროდუქციის მწარმოებელ გაერთიანებებზე (კოოპერატივებზე) და ა.შ.

ცნობისათვის მოგვყავს დიზელის საწვავზე საცალო ფასის გაანგარიშების მეთოდიკა: პლატცის ფასს ემატება საქართველოს საზღვრამდე ტრანსპორტირებისა და განბაჟების ხარჯები, ეს არის ე.წ. კომერციული ფასი. საწვავი საბაჟოზე აღირიცხება კილოგრამებში. ყოველ 1000 კილოგრამ საწვავის ღირებულებას ემატება აქციზი 440 ლარის ოდენობით, შემდეგ მას ერიცხება დღგ, რომელიც შეადგენს კომერციული ფასისა და აქციზის საერთო ღირებულების 18%-ს (საგადასახადო კოდექსი, 188:პ1). საცალო ქსელში გატანამდე დიზელის ღირებულებას (კომერციული ღირებულება+აქციზი+დღგ) ემატება კომპანიის მომსახურების და მოგების ღირებულება, შედეგად ყალიბდება დიზელის გასაყიდი საცალო ფასი.

აღსანიშნავია, რომ დიზელის საწვავი

საცალო ქსელში იყიდება ლიტრობით, მაშინ, როდესაც აქციზი და დღგ-ს გაანგარიშება ხდება კილოგრამიდან, ანუ წონიდან, ეს ნიშნავს, რომ 1 ლიტრზე გაანგარიშებული აქციზი იქნება ნაკლები, ვიდრე 1 კილოგრამზე, კერძოდ, აქციზი 1 კგ საწვავზე შეადგენს 44 თეთრს, ხოლო 1 ლ-ზე - 36.7 თეთრს, რაც შეეხება დღგ-ს, მისი ოდენობა უნდა მოგვაწოდოს კონტრაქტორმა კომპანიამ, რამდენადაც იგი დამოკიდებულია პლატცზე არსებულ ფასზე. ამდენად, თუ აქციზის სიდიდე 1 კგ ან 1 ლიტრ საწვავზე მუდმივი სიდიდეა, დღგ, პირიქით, ცვალებადია და ყველა შემთხვევაში ინდივიდუალურ გაანგარიშებას საჭიროებს.

საწვავის განაწილება ფერმერულ მეურნეობებზე შემდეგნაირად წარმოგვიდგენია: მუნიციპალიტეტის თვითმართველობის ორგანოსთან იქმნება საწვავის სუბსიდირების კომისია, რომელიც თითოეული სახელმწიფო პროგრამასა თუ დაკვეთაში ჩართული კომლის მიხედვით სპეციალურ ბარათში აღრიცხავს დასამუშავებელი ფართობის მოცულობას და ადგენს ამისათვის საჭირო დიზელის საწვავის ნორმატიულ რაოდენობას. საწვავში ფერმერი იხდის სრულ ფასს. (კოლუაშვილი, 2022).

ძირითადი სასოფლო-სამეურნეო სამუშაოების (საგაზაფხულო და საშემოდგომო) დამთავრების შემდეგ რაიონული კომისია ატარებს შერჩევით მონიტორინგს, რომელშიც ურთიერთშეთანხმების საფუძველზე მონაწილეობენ საწვავის კონტრაქტორი კომპანიისა და საწვავის იმპორტიორთა კავშირის წარმომადგენლები და ვიზუალური დაკვირვების, აგრეთვე, საწვავის შესყიდვის დამადასტურებელი ქვითრების საფუძველზე ხელმოწერით ადასტურებს საწვავის ხარჯვის სისწორეს.

ჩატარებული სამუშაოების საფუძველზე ჯამდება გამოყენებული საწვავისა და მასზე დარიცხული აქციზისა და დღგ-ის ღირებულება და კომისიის წევრების ხელმოწერით წარედგინება ფინანსთა სამინისტროს ხაზინის სამსახურს, რომელიც აღნიშნულ თანხას ურიცხავს კონტრაქტორ ბანკს. ბანკი, თავის მხრივ, თანხას

ურიცხავს ფილიალებს მუნიციპალიტეტებში ზემოხსენებულ პროგრამასა და დაკვეთაში ჩართულ ფერმერებზე გასაცემად.

საწვავის სუბსიდირების შესახებ უნდა მომზადდეს მთავრობის დადგენილების პროექტი, სადაც მითითებული უნდა იყოს ნავთობპროდუქტების კონტრაქტორი კომპანიისა და კონტრაქტორი ბანკის შერჩევის წესი. ნავთობპროდუქტების შერჩეულ კომპანიას უნდა მოეთხოვოს დიდ სოფლებში საწვავის საკუთარი ტრანსპორტით შეტანა.

განსახილველია საკითხი ერთ გლეხზე (ფერმერზე) გასაცემი შეღავათების მოცულობის შესახებ, რომელიც შეიძლება დარეგულირდეს, როგორც დასამუშავებელი ფართობის, ისე საწვავის რაოდენობის მიხედვით.

ზემოთ აღვნიშნეთ, რომ ერთ კილოგრამ თუ ერთ ლიტრ საწვავზე აქციზის ოდენობის გაანგარიშება ადვილია, რადგან მისი სიდიდე საწვავის ერთეულზე მუდმივია. რაც შეეხება დღგ-ს, იგი დამოკიდებულია საწვავის კომერციული ფასზე, ანუ შეიცვლება იმის მიხედვით, თუ როგორია პლატცზე საწვავის ფასი.

აქედან გამომდინარე, უმჯობესი იქნება სუბსიდირებული იქნეს გაყიდული საწვავის თითოეული ლიტრი, ვთქვათ 1.50 ლარით. ამ ეტაპზე გამართლებული იქნება სახელმწიფო პროგრამის რეალიზაციაში ჩართული, სახელმწიფო დაკვეთის მიმღები თითოეული ფერმერის საკუთრებაში ან სარგებლობაში (იჯარა) არსებული სახნავ-სათესი ფართობის დამუშავებისთვის საჭირო საწვავის რაოდენობის დადგენა. შეიძლება მოვახდინოთ ასეთი გაანგარიშება: ერთი ლიტრი დიზელის საწვავი ბენზინგასამართ სადგურზე (2022 წლის ოქტომბრის მონაცემებით), ღირს 4 ლარი და 10 თეთრი, მაშინ 5 ჰა სახნავის მქონე ფერმერს დაჭირდება 100 ლიტრი საწვავი, რომელშიც მან უნდა გადაიხადოს 410 ლარი. ერთ ლიტრზე 1.5 ლარის სუბსიდირების შემთხვევაში ფერმერი მიიღებს 150 ლარს. აქედან გამომდინარე, რეალურად გლეხს (ფერმერს) 100 ლიტრი

საწვავის შეძენა დაუჯდება არა 410 ლარი, არამედ 260 ლარი ($410-150=260$), ანუ 36.6%-ით ნაკლები, რაც სერიოზული შეღავათია.

დიზელის საწვავის ბოლოდროინდელი დინამიკისა და ხელისუფლების კეთილი ნების პირობებში, შესაძლებელია საუბარი აღნიშნული საწვავის უფრო მასშტაბურ სუბსიდირებაზეც (ყოველ ლიტრ დიზელის საწვავზე - 2.50-2.00 ან მეტი ლარი).

ვფიქრობთ, ანალოგიური ხასიათის მუშაობა უნდა წარიმართოს სასოფლო-სამეურნეო სამუშაოების გაიაფების სხვა მიმართულებითაც, იმის გათვალისწინებით, რომ მხოლოდ ნიადაგის დამუშავება (ხვნა, დაფრევა, დაფარვა დათესვა...) ჰექტარზე უკვე 1200 ლარზე მეტი ჯდება.

სოფლის მეურნეობის პროდუქციის დივერსიფიცირების მკაცრი შეზღუდულობის (რაც გამოწვეულია მიწათმოქმედებისა და მეცხოველეობის პროდუქციის სასარგებლო ორგანულ-ფიზიკურ თვისებათა, ანუ სამომხმარებლო ღირებულებათა ფაქტობრივი უცვლელობით) გამო სოფლის მეურნეობის პროდუქციაზე ფასების ზრდის ტემპი ბევრად ჩამორჩება მისი წარმოებისათვის საჭირო საშუალებებზე (საწვავი, ელექტროენერგია, მატერიალურ-ტექნიკური საშუალებები, სასუქები და სხვ.) ფასების ზრდის ტემპს (სწორედ ეს ფაქტი ქმნის სათანადო მოტივაციას ფაქტობრივად ყველა ქვეყანაში აგრარული წარმოების სუბსიდირებისათვის).

მიგვაჩნია, რომ სამომავლოდ ზემოაღნიშნული გაანგარიშება უნდა გაკეთდეს არამარტო საწვავის, არამედ წარმოების ყველა სხვა საშუალების მიმართაც. ამ მიზნით გარკვეული ნაბიჯები უკვე იდგმება. - მიღებულია ახალი სახელმწიფო პროგრამა „სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის მესაკუთრეთა სტიმულირება“ (პროგრამა, 2022). ათვლის წერტილად აღებული უნდა იქნეს სოფლის მეურნეობის პროდუქციაზე ფასების საშუალო ინდექსი ერთი რომელიმე საშუალო მოსავლიანი წლის მიხედვით და ასეთივე წესით გაანგარიშებული იქნეს წარმოების საშუალებების

ფასების ზრდის საშუალო ინდექსი (კუნჭულია და მჭედლიშვილი, 2013:276). ორივე ინდექსი შესაბამისი კანონით დამტკიცებული უნდა იქნეს მომავლისთვის როგორც ფასების პარიტეტი, სოფლის მეურნეობის პროდუქციაზე და მისი აღწარმოებისათვის საჭირო საშუალებებზე (პარიტეტი გვიჩვენებს, თუ რა რაოდენობის სამრეწველო საქონელი ან მომსახურება შეიძლება მიიღოს სოფლად საქონელმწარმოებელმა მის მიერ წარმოებული პროდუქციის ერთეულზე).

ამდენად, ყველა მომდევნო სამეურნეო წლისთვის გაანგარიშებული ფასების ინდექსებიდან გამომდინარე, სახეზე გვექნება პარიტეტს გადაცილებული საერთო თანხა, რომელიც წარმოების საშუალებათა მწარმოებლების სუბსიდირებისათვის ბიუჯეტიდან უნდა იქნეს გამოყოფილი. (თუ სოფლის მეურნეობის პროდუქციაზე ფასების ზრდის ინდექსმა შეადგინა 5%, ხოლო აღწარმოების საშუალებებზე - 10%, ამ შემთხვევაში ბიუჯეტმა უნდა გაიღოს ხარჯების 5%).

ფასების პარიტეტის შემოდების პირველ წლებში სასოფლო-სამეურნეო წარმოების დაჩქარებული ტემპებით განვითარების მიზნით, ჩვენი აზრით, საჭირო იქნება აგრარულ პროდუქციაზე დაწესებული ფასების პარიტეტის შენარჩუნება და აღწარმოების საშუალებებზე ფასების მთელი ნამატის ბიუჯეტზე გადაკისრება (ანუ 10-ვე პროცენტისა).

ფასების პარიტეტი დაწესებული უნდა იქნეს ისეთ სტრატეგიულ პროდუქციაზე, როგორცაა სასაქონლო მარცვლეული, ხორცი, რძე, ხილი, ციტრუსი და კიდევ რამდენიმე, რაც უზრუნველყოფს ქვეყნის სასურსათო უშიშროებას და კვებისა და გადამამუშავებელ მრეწველობას ნედლეულით.

„სოფლის მეურნეობის პროდუქციის აღწარმოებისათვის საჭირო საქონელსა და მომსახურებაზე ფასთა პარიტეტის დადგენისა და დაცვის შესახებ“, საქართველოს კანონის მიღება ხელს შეუწყობს აგროპროდუქციის წარმოების გადიდებას და სათავეს დაუდებს სოფლის

მეურნეობის საწარმოო სპეციალიზაციის გაღრმავებას, გაზრდის აგრარული სექტორის ეფექტიანობას, წვლილს ეროვნულ მეურნეობაში, სოფლად ცხოვრებისა და საქმიანობის მოტივაციას, შეამცირებს სოფლიდან ქალაქად და საზღვარგარეთ სოფლის მოსახლეობის მიგრაციას და, რაც არანაკლებ მნიშვნელოვანია, ქვეყნის მოსახლეობის სასურსათო უზრუნველყოფაში იმპორტზე არსებულ ამჟამინდელ მაღალ დამოკიდებულებას.

დასკვნა

სასურსათო უსაფრთხოება ქვეყნის პოლიტიკური და ეკონომიკური უსაფრთხოების ერთერთ ქვაკუთხედს წარმოადგენს. მისი უზრუნველყოფა კი შეუძლებელია ძლიერი აგრარული სექტორის, გამართული სოფლის მეურნეობის, შრომის მწარმოებლურობისა და სასურსათო პროდუქციის ძირითადი სახეობებით თვითუზრუნველყოფის მაღალი დონის გარეშე.

აღნიშნულის მიღწევა კი შესაძლებელია მხოლოდ სახელმწიფოს მიერ აგრარული სექტორის ძლიერი მხარდაჭერის, ამ სფეროში დასაქმების მაღალი სტიმულირებისა და მოტივაციით, რომლის ერთერთ ყველაზე აპრობირებულ და ეფექტიან ფორმას სასოფლო-სამეურნეო წარმოების სუბსიდირება წარმოადგენს. სასოფლო-სამეურნეო წარმოების კონკურენტუნარიანობა ღია ბაზრის პირობებში ერთდროულად აწყდება ორგვარ გამოწვევას: შიდადარგობრივ კონკურენციას - როდესაც სხვა ქვეყნებიდან შემოსული იაფი პროდუქცია ჯაბნის სამამულო პროდუქციას და ფაქტობრივად, არა მარტო აძევებს მას ბაზრიდან, არამედ საერთოდ, არარენტაბელურს და ეკონომიკურად წამგებიანად ხდის მის წარმოებას ქვეყანაში და დარგთაშორის კონკურენციას - როდესაც შრომის უფრო მაღალი მწარმოებლურობის გამო ინვესტიციები უფრო მიმზიდველია ეკონომიკის სხვა დარგებში, ისევე როგორც წარმოების სტიმულირებისათვის აუცილებელი რენტაბელობის დონე.

აღნიშნულის დამლევა შესაძლებელია მხოლოდ აგრარული სექტორის შიდადარგობრივ და დარგთაშორის კონკურენციაში სახელმწიფოს ძლიერი მხარდაჭერით. ამგვარი მხარდაჭერის მაგისტრალური გზა კი წარმოების უმნიშვნელოვანესი, შეუცვლელი და მზარდი ღირებულების მქონე საწვავის სუბსიდირებაზე გადის. სახელმწიფო დაკვეთაზე მომუშავე ფერმერებს სასოფლო-სამეურნეო სამუშაოებისათვის საწვავი მაქსიმალურად შეღავათიანი ფასით უნდა მიეწოდებოდეთ, ხოლო მთლიანობაში აგრარული პროდუქციის წარმოებისათვის საჭირო რესურსების (საწვავი, ელექტროენერგია, მინერალური სასუქი, ტექნიკა, etc.) ფასების ინდექსი არ უნდა აღემატებოდეს აგრარული პროდუქციის ღირებულების ინდექსს, ასეთის წარმოშობის შემთხვევაში კი სხვაობა ფერმერების სასარგებლოდ უნდა იფარებოდეს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

საფასო პარიტეტის დამყარება აგრარულ პროდუქციასა და დანარჩენ, არააგრარულ პროდუქციას შორის არ არის მხოლოდ აგრარული სექტორის განვითარებისა და სასოფლო-სამეურნეო წარმოების სტიმულირების უზრუნველყოფი პირობა. იგი აგრეთვე წარმოადგენს მძლავრ მოტივატორს სოფლად აქტიური დემოგრაფიული პოლიტიკის გატარებისა და მიგრაციული პროცესების სახელმწიფოს სასურველ კალაპოტში წარმართვისათვის.

ლიტერატურა:

1. საქართველოს საგადასახადო კოდექსი. URL: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/1043717?publication=186> (შემოწმებულია 7.11.2022)
2. საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო. ახალი სახელმწიფო პროგრამა „სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის მესაკუთრეთა სტიმულირება“. URL: <https://mepa.gov.ge/Ge/Page/AntiCrisisPlan> (შემოწმებულია 7.11.2022)
3. კოლუაშვილი პ., იაფი საწვავი

სახელმწიფო დაკვეთებსა და პროგრამებში ჩართული ფერმერებისთვის. – „რეზონანსი“, 14.07.2022

4. კუნჭულია თ., მჭედლიშვილი ქ., (2013) სასოფლო-სამეურნეო სამუშაოების ჩასატარებლად შესყიდული საწვავის სუბსიდირების შესახებ. – საქართველოს სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიის მოამბე. თბილისი, ტ., 32, გვ.275-276ა.

5. Agricultural Subsidy Programs. By Daniel A. Sumner. URL: <https://www.econlib.org/library/Enc/AgriculturalSubsidyPrograms.html>

(შემოწმებულია 7.11.2022)

6. საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის მასალები.